

Asia: TEM/1033/03.01.01/2017

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle laiksi talous- ja velkaneuvonnasta

Kysymykset

Onko esitysluonnos mielestänne hyväksyttävissä?

Kyllä, tietyin muutoksin

Talous- ja velkaneuvonnan järjestäminen ja tuottaminen 2 §Kommenttinne tästä pykälästä

Takuusäätiön mielestä talous- ja velkaneuvonnan organisointitavan muutos on yleisesti ottaen kannatettava. Hyvin suunniteltuna ja riittävästi resursoituna talous- ja velkaneuvonnan ohjauksen ja järjestämisen koordinointi yhdelle toimijalle mahdollistaa sekä palvelun laadun että toimintatapojen yhdenmukaistamisen että toiminnan kehittämisen nykyistä tehokkaammin. Nykytilanteessa kehittämisresurssit ovat olleet suurelta osin paikallisten toimijoiden varassa ja kansallinen kehittäminen on ollut resurssipulan vuoksi vähäistä.

Talous- ja velkaneuvontapalvelun yhtäläinen saatavuus ja saavutettavuus kaikille kansalaisille tulee varmistaa niin riittävällä ja osaavalla henkilökunnalla kuin kattavalla palveluverkostollakin. Monet kunnat ovat edesauttaneet talous- ja velkaneuvonnan toteutumista merkittäville lisäresursseilla. Toiminnan toteutusresurssit tulevat esityksen mukaan olemaan noin 12,5 % nykyistä pienemmät. Näin huomattava resurssinvähennys vaikuttaa väistämättä sekä palvelun saatavuuteen että sen sisältöön. Koska velkaongelmiin tarttumisen pitkittyminen on sekä velalliselle itselle että lopulta yhteiskunnalle kallista, palvelun tulee olla saatavilla mahdollisimman nopeasti ja matalalla kynnyksellä.

Sähköiset palvelut tuovat jollain aikavälillä helpotusta palvelun saatavuuteen ja tehostavat resurssien käyttöä. Takuusäätiö on viime vuosina kehittänyt joitain talousneuvonnan ja taloudenhallinnan välineitä. Kokemuksena on, että sähköisten palvelujen kehittäminen vie sekä taloudellisia resursseja että aikaa. Palveluja on myös markkinoitava erikseen, jotta ihmiset löytävät niiden piiriin. Säästöt ja tehokkuus ovat saatavissa vasta myöhemmin. Lisäksi on hyvä ottaa huomioon ihmisten erilaisuus. Osa velallisista tulee jatkossakin hyötymään eniten henkilökohtaisesta palvelusta.

Ostopalvelut 5 ja 6 §Kommenttinne näistä pykälistä

-

Siirtymäsäännökset 11 §Kommenttinne tästä pykälistä

-

Muut mahdolliset kommenttinne esitysluonnoksesta.Pyydämme otsikoimaan kommentit pykälittäin, jos ne koskevat tiettyjä pykälää.

1 § Talous- ja velkaneuvonnan sisältö

Esityksen yleisperusteluissa todetaan, että nykyisen talous- ja velkaneuvonnan tavoitteena on ollut ”ylivelkaantumiseen liittyvien ongelmien ennalta ehkäisy ja seurausten korjaaminen”. Takuusäätiön käytössä olevien tietojen mukaan tämä tavoite ei nykytilanteessa ole valitettavasti toteutunut kuin vain osin johtuen mm. resurssien vähäisyydestä. Nykyisessä talous- ja velkaneuvontatyössä on keskitytty lähinnä neuvomaan velallisia velkaongelmatilanteissa ja avustettu velkajärjestelyratkaisujen hakemisessa. Talous- ja velkaneuvojilta saadun palautteen perusteella nykytilanteessa ei ole jäänyt pääsääntöisesti aikaa tai ollut mahdollisuuksia antaa ns. ehkäisevää talousneuvontaa tai tukea velkaongelmaista esimerkiksi tämän taloudenhallinnassa ja kulutuskäyttäytymisen muuttamisessa edes velkajärjestelyohjelman aikana.

Talous- ja velkaneuvonnan toiminta on isolta osalta keskittynyt velkaneuvontaan ja erityisesti ehkäisevästä näkökulmasta tehtävä talousneuvonta on jäänyt vähäiseksi. Takuusäätiö suosittaa, että alkuperäisestä suunnitelmasta olla muuttamatta talous- ja velkaneuvonnan tehtävää ja sisältöä poikettaisiin. Ehdotuksena on, että oikeusaputoimistojen organisoimana keskityttäisiin toteuttamaan velkaneuvontaa velkaongelmatilanteissa sisältäen velkojen kartoittamisen, velkajärjestelyissä avustamisen ja talousneuvonnan velkajärjestelyn aikana. Ehdotettu menettely tarkoittaisi myös sitä, että talousneuvonta pitäisi järjestää nykyiseen nähden vaihtoehtoisella tavalla, jotta sen saatavuus olisi turvattu. Koska talousneuvonta ja varhainen puuttuminen talouden ongelmatilanteissa on velkakierteiden katkaisun kannalta erittäin tärkeää, työ tulisi sisällyttää sellaisten ammattilaisten työhön, jotka kohtaavat varhaisvaiheen talousongelmissa olevia ihmisiä. Tällaisia ammattilaisia ovat esim. tulevien maakuntien sosiaalityöntekijät, asumisneuvojat ja ohjaamojen työntekijät sekä järjestöammattilaiset. Ehkäisevää talousneuvontaa toteutetaan nykyisin mm. kansalaisjärjestöjen tekemänä ja kouluissa annettavana opetuksena. Näiden tahojen roolia ehkäisevässä neuvontatyössä tulisi jatkossa vahvistaa ja turvata neuvontatyön toteutusedellytykset.

3 § Neuvottelukunta

Takuusäätiö on huolissaan taloudenhallinnan neuvottelukunnan lakkauttamisesta. Vaikka se nykyisessä toimintamallissaan on ollut resurssien vähäisyyden vuoksi melko hajanainen toimija, kansallisen koordinoivan toimielimen tarve on kiistaton. Useat taloudenhallinta-alan toimijat ja tutkijat ovat toistuvasti tuoneet esille huolensa taloudenhallinnan kansallisen koordinaation ja strategisen suunnittelun tarpeesta. Takuusäätiö esittää, että taloudenhallintaa koskevan kansallisen strategiatyön toteuttamiseksi nimitetään jatkossakin laajapohjainen, edustuksellinen ja toimivaltainen toimielin ja että sillä osoitetaan riittävät toimintaresurssit.

Kuntien talous- ja velkaneuvojat ovat koko olemassaoloaikansa olleet merkittävä yhteistyökumppani Takuusäätiölle. Asiakasohjauksen lisäksi on tehty myös koulutuksellista yhteistyötä. Takuusäätiö toivoo yhteistyöedellytysten jatkossakin olevan turvattu ja esittää yhteistyön toteutuksen tapoja jatkossa erityisarvioinnin kohteeksi.

Backman-Grönqvist Minna
Takuusäätiö sr. - Lakimies